

نېمە بار؟

ئۈستەلدە
سېۋەتتە
دەريادا
كارىۋاتتا
ئاشخانىدا

ئا: ئۇ

بار.

ئۈستەلدە	قوغۇن
سېۋەتتە	نەشپۈت
دېڭىزدا	پاراخوت
كارىۋاتتا	كۆينەك
ئاشخانىدا	قاچا

ئە:

بار.

دەرەخ
ئادەم
ئىشچى
گۈل

نۇرغۇن

مەكتەپتە
رەسىمدە
زاۋۇتتا
باغدا

ئا:

تېكىست

بىزنىڭ ياتاق 9- بىنادا، بىزنىڭ ياتاق يورۇق ۋە پاكىز. بىزنىڭ ياتاقتا تۆت كارىۋات، بىر ئۈستەل، ئىككى ئورۇندۇق ۋە بىر ئىشكاپ بار. ئىشكاپتا كىتابلار، گېزىتلەر ۋە ژورناللار بار. ئۈستەلدە چايدان ۋە ئىستاكانلار بار.

سابىر، سەيدۇللاھ، باتۇر، ئۆمەر، مەن بىر ياتاقتا. بىز ناھايىتى ئىناق. بىز ئۆگىنىشنى تىرىشچان، پائالىيەتتە ئاكتىپ.

يېڭى سۆز-ئىبارىلەر

Nerede

قەيەر

Altay(il)	ئالتاي
Anahtar	ئاچقۇچ
Televizyon	تېلېۋىزور
Buzdolabı	توغلاتقۇ
Çamaşır makinesi	كىرئالغۇ
Kamera	سىنئالغۇ
Dutar (Müzik aleti)	دۇتار
Masa	ئۈستەل
Sepet	سېۋەت
Yatak	كارىۋات
Kavun	قوغۇن
Armut	نەشپۈت
Gemi	پاراخوت
Gömlək	كۆينەك
Çok	نۇرغۇن
Ağaç	دەرەخ
Resim	رەسىم
Park	باغچا
Yurt odası	ياتاق
Aydınlık	يورۇق
Sandalye	ئورۇندۇق
Dolap	ئىشكاپ
Termos	چايدان
Bardak	ئىستىكان
Sabir (İnsan adı)	سابىر
Öğren-	ئۆگەن-
Çalışkan,Girişken	ئاكتىپ

گرامماتىكا

1- جاراڭلىق ئۈزۈك تاۋۇشلۇق قوشۇمچىلار ۋە جارىڭسىز ئۈزۈك تاۋۇشلۇق قوشۇمچىلار

(1) جاراڭلىق ئۈزۈك تاۋۇشلۇق قوشۇمچىلار، جاراڭلىق ئۈزۈك تاۋۇش بىلەن باشلانغان قوشۇمچىلارنى كۆرسىتىدۇ، مەسىلەن: - دە، دا

(2) جارڭسىز ئۈزۈك تاۋۇشلۇق قوشۇمچىلار، جارڭسىز ئۈزۈك تاۋۇش بىلەن باشلانغان قوشۇمچىلارنى كۆرسىتىدۇ، مەسلەن: - تە، تا

2- جارڭسىز ئۈزۈك تاۋۇشلۇق سۆز تومۇرى ۋە جارڭلىق ئۈزۈك تاۋۇشلۇق سۆز تومۇرى

(1) جارڭلىق ئۈزۈك تاۋۇشلۇق سۆز تومۇرى جارڭلىق ئۈزۈك تاۋۇش بىلەن ئاخىرلاشقان سۆز تومۇرىنى كۆرسىتىدۇ. مەسلەن: ئۆي،

(2) جارڭسىز ئۈزۈك تاۋۇشلۇق سۆز تومۇرى سوزۇق تاۋۇش ياكى جارڭسىز ئۈزۈك تاۋۇش بىلەن ئاخىرلاشقان سۆز تومۇرىنى كۆرسىتىدۇ.

3- قوشۇمچىلارنىڭ سۆز تومۇرى بىلەن تۈرلىنىش پىرىنسىپى مەسلەن:

گېزىت + تە ← گېزىتتە

ياتاق + تا ← ياتاقتا

مۇئەللىم + دە ← مۇئەللىمدە

بىنا + دا ← بىنادا

4- ئىسىمنىڭ كېلىش قوشۇمچىلىرى

ئىسىملارغا ئۇلىنىپ، شۇ ئىسىملارنى جۈملىدىكى باشقا سۆزلەر بىلەن باغلاش رولىنى ئوينايدىغان ھەمدە ئىسىملارنىڭ جۈملىدىكى ۋەزىپىسىنى بەلگىلەيدىغان قوشۇمچىلار ئىسىملارنىڭ كېلىش قوشۇمچىلىرى دەپ ئاتىلىدۇ. مەسلەن:

① بۇ لۇغەت مەكتەپنىڭ.

② مۇتەللىپ ھازىر مەكتەپتە.

بۇ گىرامماتىكىلىق كاتېگورىيە تۆۋەندىكى جەدۋەلدىكىدەك 10 خىل كېلىش شەكىللىرىنىڭ يىغىندىسى ئارقىلىق ئىپادىلىنىدۇ:

كېلىش نامى	كېلىش قوشۇمچىلىرى	مىساللار
باش كېلىش	-	ئۆي، بازار، ياتاق، كوچا
ئىگىلىك كېلىش	- نىڭ	ئۆيىنىڭ، بازارنىڭ، ياتاقنىڭ، كوچىنىڭ
چۈشۈم كېلىش	- نى	ئۆيىنى، بازارنى، ياتاقنى، كوچىنى
يۆنىلىش كېلىش	-غا، -قا، -گە، -كە	ئۆيگە، بازارغا، ياتاققا، كوچىغا